
Bracka

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Północne

Atrybuty:

Rok utworzenia nazwy: 1770

Opis

Trakt ten przechodził przez grunty różnych bractw.

Do 1979.01.01 taką samą nazwę nosiła dzisiejsza ul. Prawnicza.

Ciekawostki

Powstała jako fragment drogi z Warszawy do Ujazdowa, będąc równocześnie granicą jurydyki Bożydar-Kałęczyn. W XVIII w. przy trakcie swoje posiadłości mieli Paulini, Misjonarze i Augustianie. Od 1770 dzisiejsza nazwa. Od ok. 1790 na rogu z Chmielną stał budynek Szczwalni albo Hecy, pierwszego cyrku w Warszawie. Zabudowa miejska pojawiła się tu dopiero na przeł. XIX i XX w.

Stan obecny:

Nr 1: **kamienica.**

Nr 2: **kamienica.**

Nr 3: **kamienica.**

Nr 5: **oficyna kamienicy.**

Nr 9: **Wolf Bracka.** Powstał na miejscu pawilonu chemii w 2008-10. Start budowy opóźnił się o kilka lat z powodu protestów okolicznych mieszkańców.

Pawilon Chemia. Powstał w 1961 wg proj. Jana Bogusławskiego i Bohdana Gniewiewskiego. Rozebrany w 2008.

Nr 15\19: **Centralny Dom Towarowy.** Powstał w 1948-52 wg proj. Zbigniewa Ihnatowicza i Jerzego

Romańskiego. Spalony w 1975, zmodernizowany w 1975-7.

Nr 16: **Biurowiec ORBIS**. Powstał w 1949-51 wg proj. Józefa Łowińskiego i Lecha Tomaszewskiego.

Nr 18: **kamienica Kiersnowskich**. Powstała pod koniec XIX w. wg proj. Edwarda Lilpopa. W XX w. nadbudowana przez Teofila Wiśniowskiego. W dwudziestoleciu międzywojennym mieściło się tu Gimnazjum Ludwika Lorentza. Nauczycielem historii był w nim m.in. syn właściciela, Stanisław, później znany muzeolog. W podwórzu znajduje się kapliczka z mocno zniszczoną figurą Matki Boskiej.

Nr 20: **pałacyk Brzozowskich**. Powstał w 1882 wg proj. Bronisława Brodzic-Żochowskiego, obecnie mieści się w podwórzu kamienicy Brzozowskich z 1848 powstałej dla rodziny Jaroszyńskich wg proj. H. Marconiego. Na przeł. XX i XIX w. działał tu sklep z papeterią "Zofia" Pelagii Choromańskiej, Cecylii Niewiadomskiej, Jadwigi Warnkówną i Laury Disiere. W sklepie osoby zaufane mogły dostać materiały patriotyczne, a także stanowił on centrum tajnego nauczania. W rękach Brzozowskich budynek był do 1945. Budynek został spalony częściowo w 1939 i 1944. Po wojnie kamienice odbudowano na cele mieszkaniowe a w pałacu umieszczono Zarząd Główny i Okręgowy Zrzeszenia Prawników Polskich i redakcję Prawa i Życia. W tym budynku dzieje się akcja powieści Jarosława Iwaszkiewicza Sława i chwała, był on bowiem pierwowzorem pałacu księżnej Bilińskiej. Mieszkała tu Wanda Maria Falkowska - Szymańska (1924-1992) - dziennikarka, felietonistka, pisarka, wieloletnia redaktor tygodnika "Polityka", autorka scenariuszy komiksów z serii "Kapitan Żbik" i powieści sensacyjnych, np. "I kłamstwo zabija", "Pół prawdy", "Romans z paragrafem".

Nr 20a: **kamienica**. Mieszkała w niej Wanda Jakubowska (1907-1998) - reżyser i scenarzystka filmowa, mająca w swym dorobku takie obrazy, jak "Ostatni etap", "Król Maciuś I", "Pożegnanie z diabłem", "Koniec naszego świata", "Biały mazur", "Kolory kochania". W 1996 roku została uhonorowana Nagrodą Miasta Stołecznego Warszawy.

Nr 22: **kamienica**. Przed wojną mieścił się tu legendarny sklep win i towarów kolonialnych Pakulskich, a także filia "Nadświdrzańskiej z ul. Nowy Świat 11\13, którą zajmowali zazwyczaj nauczyciele: Brzeziński, Smoleński, Sosnowski, Jezierski, Tosio Zakrzewski, Czerwiński, Wachowski, Niewiadomska, Szalayowa, Sempołowska, Weryho-Radziwiłłowicz, siostry Stattler, Lilly de Tilly...

Nr 23: **kamienica Warszawskiego Towarzystwa Handlu Herbatą** (potocznie: kamienica Żochowskiego). Powstała w latach `80 XIX w. wg projektu Bronisława Brodzic-Żochowskiego. Sięgała wówczas do linii ulicy, na jej parterze w latach 1900-1925 znajdował się sklep Braci Jabłkowskich. Całkowicie zniszczona podczas okupacji hitlerowskiej, nigdy nie została odbudowana. 2 oficyny. Powstały w 1900 w drugim i trzecim podwórku. Lokatorem dwupokojowego mieszkania pod nr 42 był Stanisław Ignacy Witkiewicz (1885-1939) - pisarz, dramaturg, malarz, który właśnie tu prowadził swoją Firmę Portretową. Na parterze mieściła się jedna z filii mleczarni Nadświdrzańskiej, jednego z popularniejszych barów mlecznych. W czasie Powstania Warszawskiego istniał tu cmentarz, gdzie grzebano ofiary walk na pobliskiej granicy północnej i południowej części miasta (płytki rów biegnący wzdłuż Alej Jerozolimskich). Na przełomie 1945/46 roku ostatni przedwojenny prezes WTHH Władysław Wrześniewski ufundował tu kapliczkę - figurę Matki Boskiej na wolno stojącym cokole, jako wotum za ocalenie części domu i lokatorów. Dziś opiekują się nią lokatorki, siostry westiarki (skrytki).

Nr 25: **Dom towarowy Bracia Jabłkowscy**. Budynek powstał w 1913-4 wg proj. Karola Jankowskiego i Franciszka Lilpopa dla firmy braci Jabłkowskich, którzy prowadzili od 1884 firmę handlową i wprowadzili pierwszą w Europie Wsch. sprzedaż wysyłkową w 1897. W okresie międzywojennym w domu handlowym mieściło się 44 działów. W 1950 dom handlowy zlikwidowano i

umieszczono tu Centralny Dom Dziecka w latach 1952-70. Dopiero w XXI w. budynek wyremontowano i obecnie mieści się tu duży sklep Traffic, sprzedający książki, płyty i multimedia. Witraże wykonane wg proj. Edmunda Bartłomiejczyka.

Data nadania nazwy: 1770 rok
